

PROIECT DE LECȚIE

Clasa: a VIII-a

Manual: A. Crișan, S. Dobra, F. Sâmișăian, *Limba română*, Manual pentru clasa a VIII-a, Editura HUMANITAS, București, 2000

Subiectul lecției: Opera dramatică

Profesor: Mihai-Cezar Zaharia, Colegiul Național „Costache Negruzzi” Iași

PREAMBUL METODIC EXPLICATIV

Tipul de lecție: sistematizare

Competențe specifice

2.2 - utilizarea în mod nuanțat a categoriilor lexicale într-un mesaj oral;

3.1 - dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date;

3.2 - sesizarea valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate;

4.1 - redactarea diverselor texte, adaptându-le la situația de comunicare concretă;

4.3 - redactarea unui text argumentativ.

Obiective operaționale: la sfârșitul lecției, elevii vor fi capabili:

a. Obiective cognitive

O1 – să înțeleagă textul ca un complex de mecanisme funcționale;

O2 - să individualizeze textul dramatic prin recunoașterea, semnalarea, argumentarea mărcilor specifice;

O3 - să conștientizeze asemănările și deosebirile dintre textul dramatic și cel epic, stabilind genul proxim și diferențele specifice ale fiecăruia;

O4 - să evalueze un text literar la prima vedere din perspectiva teoriei literare, utilizând un metalimbaj adecvat;

b. Obiective afective

O5 - să distingă valențele etice și estetice ale textului dramatic și să le integreze în propriul sistem de valori;

O6 - să se plaseze într-o relație critică și creativă cu textul, apreciind „umanitatea” operei în raport cu realitatea extraliterară și oferind aprecieri personale asupra temei, mesajului etc.

c. Obiective psiho-motorii

O7 – să identifice abaterile de la normele limbii literare din textul propus și să motiveze rostul artistic al prezenței acestora în discursul dramatic;

Metode și procedee didactice: conversația și explicația; problematizarea; exercițiul, diagrama Venn, eseul de cinci minute etc.

Resurse:

- capacitățile specifice vârstei elevilor;
- ghid de lucru (anexele);
- schema la tablă;
- TIC, suporturi audio și video:
- timp de lucru: **1 oră**;
- text suport: „Chirița în provincie”, de Vasile Alecsandri

Forme de activitate: frontală; individuală; în echipe;

Evaluare: aprecieri, note, exerciții de interevaluare;

Bibliografie:

- Eftenie, Nicolae, „Introducere în metodică studierii limbii și literaturii române”, Editura Paralela 45, Cluj-Napoca, 2000
- JOIȚA E., „Educația cognitivă. Fundamente. Metodologie”, Editura Polirom, Iași, 2002
- NICOLESCU, Basarab, „Transdisciplinaritatea. Manifest”, Editura Polirom, Iași, 1999
- PAMFIL, Alina – *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Editura Paralela 45, 2003
- PARFENE, Constantin – *Metodica studierii limbii și literaturii în școală. Ghid teoretico-aplicativ*, Iași, Editura Polirom, 1999
- „Ghid metodologic pentru aplicarea programelor de limba și literatura română. Învățământ primar și gimnazial”, M.E.E., C.N.C., București, Editura Aramis Print, 2002.

Sitografie:

<https://ro.wikipedia.org/>

<https://www.youtube.com/>

SCENARIUL LECȚIEI**I. Organizarea clasei****II. Actualizarea cunoștințelor anterioare**

- exerciții de lectură a imaginii (Oleg Shuplyak, „Dincolo de aparențe”), translare către specificul operei literare ca formă de comunicare artistică. Exerciții de creativitate. Discuție. **(Anexa 1)**

III. Captarea atenției:

- disocierea textului dramatic de celelalte tipuri de texte literare (liric și epic);
- actualizarea conceptelor operaționale specifice prin diagrama Venn; **(Anexa 2)**

IV. Susținerea motivației - prezentarea temei, a obiectivelor precum și a strategiei didactice;

V. Conducerea procesului de învățare/sistematizare (O1-O7), pe baza ghidului de lucru (Anexa 3)

- **activitate frontală:** lectura textului-suport, exerciții de vocabular;

- **activitate în echipe:** parcurgerea sarcinilor de lucru, abordând următoarele aspecte: temă, specificul acțiunii, personajul dramatic, modul de expunere, particularitățile compoziționale etc.

- **activitate frontală:**

- prezentarea răspunsurilor/a produselor realizate de elevi. Discuție;
- evidențierea relației text dramatic – reprezentare scenică (în zona sincretismului artelor), pornind de la suport video: secvență „**Chirița în provincie**” de Vasile Alecsandri, spectacol susținut la Teatrul Național din Iași, 1985, regia artistică Alexandru Dabija;
- realizarea schemei la tablă:

Conținuturi selectate pentru schema tablei:

Opera dramatică

Trăsături:

- opera dramatică se înrudește cu opera epică prin **prezența unui conflict și a acțiunii** (organizată pe momente ale subiectului, concentrată în timp și în spațiu);
- structurarea textului este tipică, în **acte** (având unitate de acțiune), **tablouri** (în funcție de modificările decorului) și **scene** (în funcție de sistemul de intrări-ieșiri ale personajelor);
- **personajele sunt bine individualizate**, verifică tipologiile consacrate (principal-secundar, pozitiv-negativ), pot cunoaște diverse specializări: protagonist, antagonist, colportor, confident etc. caracterizarea se realizează preponderent indirect, prin limbaj, atitudini, gesturi;
- modul dominant de expunere este dialogul, care evoluează sub forma schimbului de replici;
- autorul intervine direct în text, în interiorul indicațiilor scenice, numite și didascalii (surprinzând mișcări, gesturi, atitudini, decor, vestimentație etc.);
- ca artă sincretică, teatrul îmbină în același spectacol elemente aparținând mai multor arte: literatură, pictura, muzica, dansul, sculptura, arhitectura.

VI. Asigurarea performanței (O2, O5, O6)

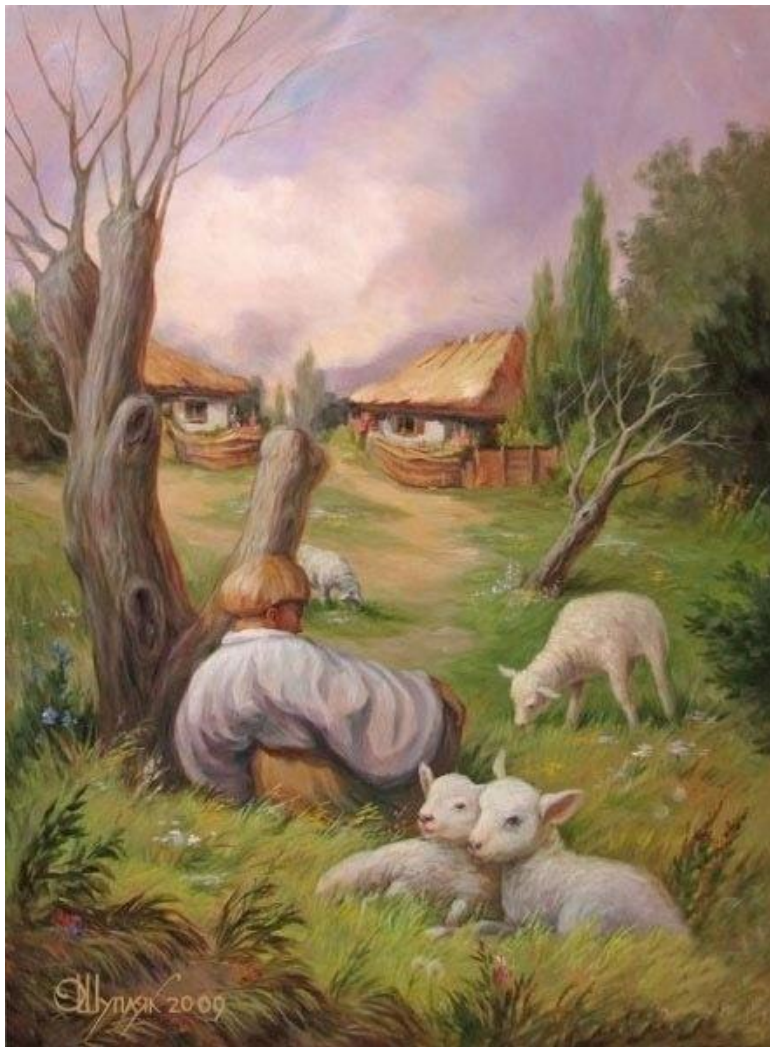
- **Eseu de cinci minute:** exercițiu de generare de texte, în care, pe baza informațiilor sistematizate în etapa anterioară, elevii să realizeze o descriere/un medalion al tipului de operă literară abordată;

VII. Evaluare: aprecieri, note; chestionar de feedback (Anexa 4)

VIII. Asigurarea retenției și a transferului - teme pentru acasă cu caracter diferențiat (Anexa 5)

Anexa 1:

Privește cu atenție imaginea:

Oleg Shuplyak, „Dincolo de aparențe”

Sarcini de lucru:

1. Valorificând imaginea de mai sus, propune:

- a. titlul și 1-2 versuri dintr-o poezie pe care ți-ar plăcea să o compui;
- b. titlul și primul enunț dintr-o proză pe care ți-ar plăcea să o scrii;
- c. titlul și primele două replici dintr-un text dramatic al cărui autor ai putea fi chiar tu.

2. Asociază diferitele texte generate de colegi (liric, epic, dramatic) cu una dintre următoarele imagini, motivându-ți oral opțiunea:

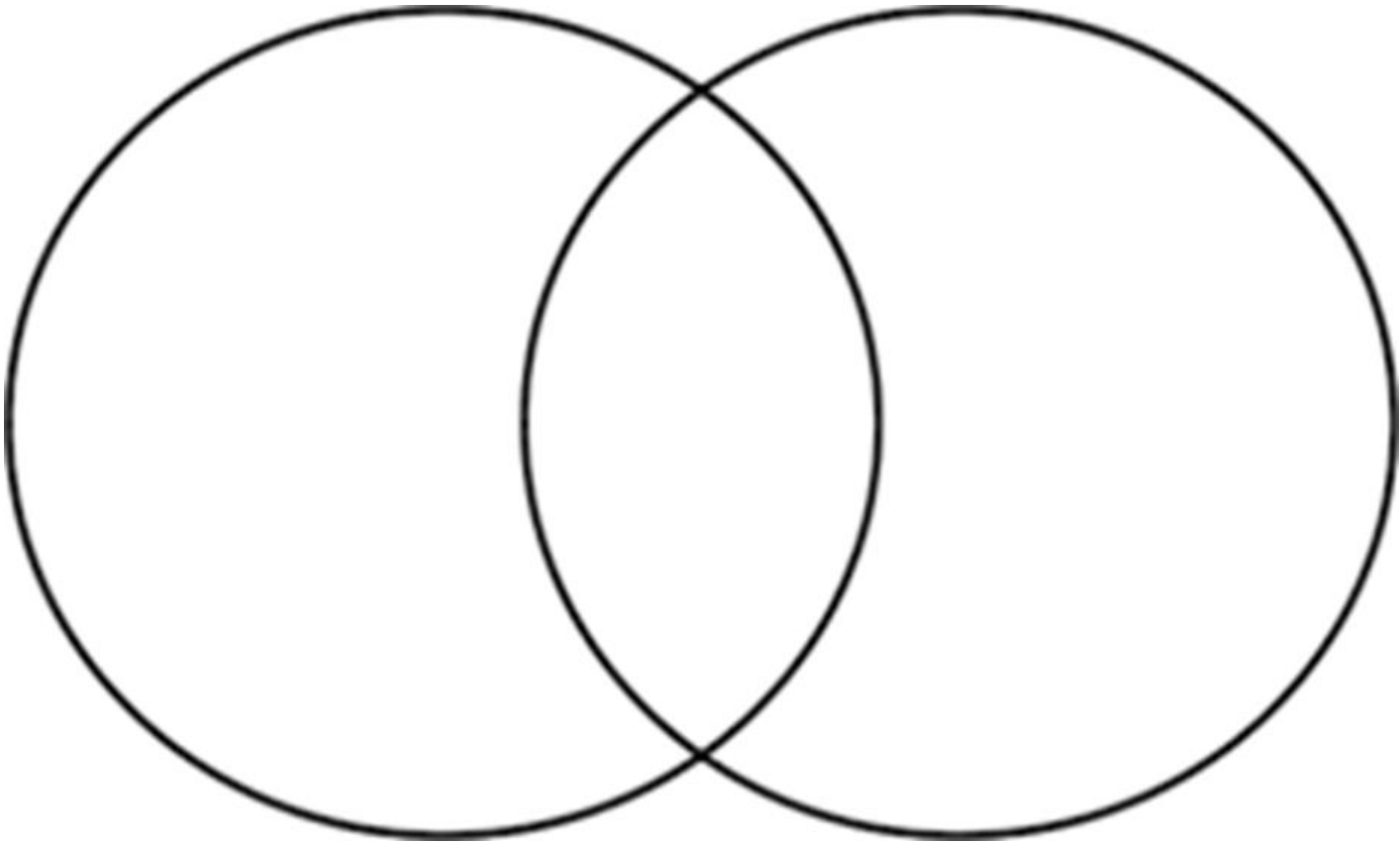

Anexa 2:

Completează spațiile din următoarea diagramă, având în vedere asemănările și deosebirile dintre opera epică și opera dramatică:

OPERA EPICĂ

OPERA DRAMATICĂ

Ghid de lucru

I. Timp de 6-8 minute, veți lucra diferențiat. Citiți cu atenție cerințele, consultați-vă asupra răspunsurilor pe care le considerați potrivite, apoi treceți-le pe foaia primită, cât mai corect și îngrijit cu putință, pentru a le prezenta, la sfârșit, tuturor colegilor! Succes!

Citește cu atenție textul următor, pentru a răspunde cerințelor formulate în continuare:

SCENA IV

Cei dinainte, ION (venind pe poartă)

ION: *Cocoană, cocoană... Iaca un răvaș de la Ieși.*

CHIRIȚA (tresărind): *De la Ieși? A fi de la d-lui... Cine l-o adus?*

ION: *Un jăndar de la isprăvnicie... Cică-i grabnic.*

CHIRIȚA: *Grabnic?... adă... (Vrea să ieie răvașul și se oprește.) Da așa s-aduce răvașul, măi oblojitule*?*

ION: *Apoi cum?*

CHIRIȚA: *Cum?... Nu ți-am spus c-acum îi moda s-aducă răvașele pe talgere**?... Ha?*

ION: *Iaca... parcă răvașele-s alivenci.*

CHIRIȚA: *Ce-ai zis?... lipsești de-aici... și doar nu mi le-i aduce acu îndată după modă... c-atâta-ți trebuie.*

ION: *Da unde să gădesc eu talgere, cucoană?... că nu-s sofragiu***.*

CHIRIȚA: *Du-te sus la jupâneasa de cere un talger ș-un șervet.*

ION: *Și șervet?*

CHIRIȚA: *Și după ce-i pune șervetu pe talger și răvașu pe șervet... să mi-l prezentezi frumos... ai auzit?*

ION: *Am auzit. (Se duce în casă zicând:) Să pun talgeru pe șervet și răvașu pe șervet... ba șervetu pe răvaș... ba...*

SAFTA: *Bine, soro, cum ai răbdare s-aștepți, când îi răvaș grabnic de la frate-meu poate?*

CHIRIȚA: *Fie măcar de la Pori-împărat... am hotărât să introduc în provincie obiceiurile din Ieși, doar ne-om mai roade puținel și noi... N-am dreptate, monsiu Șarlă?*

ȘARL: *Mult dreptat, mult... în care pricin?*

(Vasile Alecsandri, „Chirița în provincie”)

* oblojit (aici) – nepriceput, necizelat;

**talger – tavă, tipsie;

*** sofragiu – îngrijitor de masă și tacâmuri;

Cerințe:

Grupajul A

1. Precizați tema discuției dintre cele două personaje.
2. Realizați, în 3-5 rânduri, rezumatul conținutului fragmentului oferit ca suport.
3. În ce moment al subiectului considerați că s-ar putea încadra secvența? Motivați!

Grupajul B

4. Numiți și exemplificați, pe baza textului, două trăsături ale personajului Chirița, apoi precizați modalitățile de caracterizare utilizate în construcția personajului.
5. Alegeți, din următoarele casete, imaginea actriței pe care o considerați potrivită pentru rolul Chiriței, motivându-vă, oral, opțiunea.

6. Explicați, în 3-5 rânduri, secvența: „ȘARL: *Mult dreptat, mult... în care pricin?*”

Grupajul C:

7. Precizați modul dominant de expunere în fragmentul dat.
8. Identificați două particularități ale organizării/compoziției textului.
9. Explicați rolul indicațiilor dintre paranteze din textul oferit ca suport.

II. Urmăriți cu atenție secvența filmată din opera „Chirița în provincie” de Vasile Alecsandri (spectacol susținut la Teatrul Național din Iași, 1985, regia artistică Alexandru Dabija), apoi identificați elementele care susțin caracterul sincretic al spectacolului dramatic:

Anexa 4:

Chestionar de feedback:

Completează/bifează casetele libere:

1. La sfârșitul acestei lecții, în legătură cu opera dramatică:

Știam deja:	Am descoperit:	Sunt curios să aflu:

2. Starea de spirit care mi se potrivește este:

3. Colaborarea cu profesorul, în timpul orei, a fost:

Anexa 5 – Tema pentru acasă:

Redactează un text de 15-20 de rânduri, în care să-ți exprimi opinia despre libertățile și constrângerile spectacolului dramatic, valorificând una dintre următoarele afirmații, la alegere:

- „Teatrul este poezia ce se desprinde din carte și devine omenească.”
(**Federico Garcia Lorca** - poet, prozator și dramaturg spaniol)
- „Teatrul este locul unde actorii se mișcă și vorbesc dialogat, înlăuntrul fanteziei unui autor.”
(**Petre Țuțea**, filosof și eseist)
- „Teatrul se schimbă în permanență. Este foarte bine și normal, teatrul este oglinda realității într-un fel. Pe de altă parte societatea își găsește și își caută modele în spectacole, în filme, în teatru, idealizând sau dimpotrivă, judecând, condamnând personaje și atunci în funcție de schimbările care au loc în lume, în societate, în viață, asta vedem reflectat și în arta spectacolului, în teatru și film. Se modelează una pe alta.”
(**Maia Morgenstern**, actriță)